

دانشکده بهداشت

دفتر توسعه آموزش

طرح درس (Lesson Plan)

نام درس: جامعه شناسی پزشکی	کد درس: ۱۱۳۱۴۲
مقطع تحصیلی: دکتری تخصصی	رشته تحصیلی: اقتصاد سلامت
گروه آموزشی: علوم مدیریت و اقتصاد سلامت	پیش نیاز:
تعداد واحد: ۳	محل برگزاری: دانشکده بهداشت
روز و ساعت برگزاری: یکشنبه (۱۲-۱۰)	مسئول درس: دکتر حمید رضا شعبانی کیا، دکتر منور افضل آقایی
طراحی اولیه ☒ بازنگری ☐	
شرح درس: دانشجویان با آشنایی با جامعه شناسی سلامت، تاریخچه شکل گیری آن تئوری های مختلف در زمینه جامعه شناسی پزشکی آشنا می شود، تا بتواند بیماری و سلامت را از دیدگاههای مختلف تحلیل کند. از این رو از دانشجویان و فراگیران انتظار آن است که در پایان ترم تحصیلی بتوانند به اهداف ذیل دست یابند:	
اهداف اختصاصی دوره: ✓ جامعه شناسی سلامت، تاریخچه و زمینه های شکل گیری آن را توضیح دهد. ✓ تاریخچه پزشکی مدرن، اصول حاکم بر آن و نقاط قوت و ضعف آن را شرح دهد. ✓ اپیدمیولوژی اجتماعی و فصل مشترک آن با جامعه شناسی پزشکی را توضیح دهد. ✓ مفهوم پزشکی سازی و تاثیر آن بر تقاضای القایی را توضیح دهد. ✓ رویکرد جامعه شناسی به سلامت را توضیح دهد. ✓ عوامل موثر بر رفتار سلامت از دیدگاه جامعه شناسی را توضیح دهد. ✓ نظریه ها و پارادایم های جامعه شناسی در زمینه سلامت را توضیح دهد. ✓ دیدگاه کارکردگرایی در زمینه سلامت و نقش بیمار را توضیح دهد. ✓ نظرات فوکو در زمینه تاریخچه پزشکی و روان پزشکی را توضیح دهد. (کشف و تحلیل پزشکی مدرن براساس پارادایم انتقادی) ✓ دیدگاه هابرماس در زمینه پزشکی مدرن را توضیح دهد. (کشف و تحلیل پزشکی مدرن براساس پارادایم انتقادی) ✓ دیدگاه تفسیری در زمینه سلامت را توضیح دهد.	
روش های ارزیابی دانشجویان (سهم هر روش بر حسب درصد نوشته شود): ۱- حضور منظم در کلاس و مشارکت فعال در مباحث: ۱۰٪ (۲ نمره)	

دانشکده بهداشت

دفتر توسعه آموزش

طرح درس (Lesson Plan)

۲- کنفرانس دانشجوی: ۱۵٪ (۳ نمره) 8888
۳- آزمون نهایی: ۷۵٪ (۱۵ نمره)
وسایل آموزشی: کامپیوتر، دیتا پروژکتور، وایت بورد، ماژیک
✓ منابع اصلی درس:
✓ جامعه شناسی پزشکی، تألیف: منوچهر محسنی، ویرایش پنجم، انتشارات طهوری.
✓ جامعه شناسی پزشکی، تألیف: دوید آرمسترانگ، ترجمه: توکل، آخرین ویرایش.
✓ جامعه شناسی بیماری و پزشکی، تألیف: فیلیپ آدام و کلودین هرتسلیک، ترجمه: کتبی، آخرین ویرایش.
✓ اصول و مبانی جامعه شناسی پزشکی، تألیف: کیوان آرا، انتشارات دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.
✓ جایگاه پول در نظام سلامت: رساله ای پیرامون اقتصاد سلامت و جامعه شناسی پزشکی. تألیف: پوررضا. انتشارات سمت

✓

✓ جلسه اول

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که:

- مفهوم جامعه شناسی پزشکی را توضیح و تاریخچه آن را بیان کند.
- تفاوت میان جامعه شناسی پزشکی (Sociology of medicine) و جامعه شناسی در پزشکی (Sociology in medicine) را بیان کند.
- زمینه شکل گیری جامعه شناسی پزشکی را بیان کند.
- مفهوم سلامت از دیدگاه پزشکی و جامعه شناسی را توضیح دهد.
- سطوح فعالیت جامعه شناسی پزشکی را نام ببرد و دامنه فعالیت آن را توضیح دهد.

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۱۰ دقیقه	مقدمه
۳۵ دقیقه	بخش اول درس شامل تعریف جامعه شناسی و تاریخچه آن
۵ دقیقه	پرسش و پاسخ و استراحت
۳۵ دقیقه	بخش دوم درس مفهوم سلامت از دیدگاههای مختلف و دامنه فعالیت جامعه شناسی
۵ دقیقه	جمع بندی و نتیجه گیری
۵ دقیقه	سوال شفاهی از دانشجویان

دانشکده بهداشت

دفتر توسعه آموزش

طرح درس (Lesson Plan)

روش ارزشیابی (در صورت نیاز):

سوال شفاهی از دانشجویان

جلسه دوم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

- ✓ سیر و روند تاریخچه پزشکی را توضیح دهد.
- ✓ مراحل پزشکی زیستی را نام برده و خصوصیات هر دوره را توضیح دهد.
- ✓ اصول پزشکی زیستی را توضیح دهد.
- ✓ فلسفه حیات نگری و فلسفه مکانیستی را توضیح دهد.
- ✓ معایب پزشکی زیستی از دید جامعه شناسان را ذکر کند.
- ✓ مزایای پزشکی زیستی از دید گاه موافقان را توضیح دهد.

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۱۰ دقیقه	مقدمه
۳۵ دقیقه	بخش اول درس توضیح روند پزشکی مدرن ، مراحل آن و خصوصیات هر مرحله
۵ دقیقه	پرسش و پاسخ و استراحت
۳۵ دقیقه	بخش دوم درس شامل معایب پزشکی مدرن از دید جامعه شناسان و مزایای آن
۵ دقیقه	جمع بندی و نتیجه گیری
۵ دقیقه	سوال شفاهی از دانشجویان
روش ارزشیابی (در صورت نیاز):	
سوال شفاهی از دانشجویان	

جلسه سوم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود:

- ✓ مفهوم اپیدمیولوژی اجتماعی را توضیح دهد.

دانشکده بهداشت

دفتر توسعه آموزش

طرح درس (Lesson Plan)

- ✓ تاریخچه اپیدمیولوژی اجتماعی را تشریح کند.
- ✓ فصل مشترک اپیدمیولوژی و جامعه شناسی پزشکی را نام برده و توضیح دهد.
- ✓ تفاوت جامعه شناسی پزشکی و اپیدمیولوژی را توضیح دهد
- ✓ خودکشی را از دیدگاه جامعه شناسی تحلیل کند.

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۱۰ دقیقه	مقدمه
۳۵ دقیقه	بخش اول درس شامل مفهوم اپیدمیولوژی اجتماعی ، تاریخچه آن و مدل های مختلف علیت در اپیدمیولوژی
۵ دقیقه	پرسش و پاسخ و استراحت
۳۵ دقیقه	بخش دوم درس شامل نقش اپیدمیولوژی در توسعه جامعه شناسی پزشکی
۵ دقیقه	جمع بندی و نتیجه گیری
۵ دقیقه	سوال شفاهی از دانشجویان
روش ارزشیابی (در صورت نیاز): سوال شفاهی از دانشجویان	

جلسه چهارم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

- ✓ منظور از پزشکیانه سازی را شرح داده .
- ✓ مکانیسم تأثیر پزشکیانه سازی بر سلامت فردی و اجتماعی را تشریح نماید.
- ✓ مفهوم تقاضایی القایی را بیان و ارتباط آن با پزشکیانه سازی را توضیح دهد .
- ✓ اثر پزشکیانه سازی بر هزینه های درمان را تحلیل کند.
- ✓ دیدگاه کاکران و ایوان ایلچ در زمینه پزشکیانه سازی را توضیح دهد.

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۱۰ دقیقه	مقدمه
۳۵ دقیقه	بخش اول درس شامل تعریف پزشکیانه سازی و چگونگی اثر آن بر سلامت
۵ دقیقه	پرسش و پاسخ و استراحت

دانشکده بهداشت

دفتر توسعه آموزش

طرح درس (Lesson Plan)

۳۵ دقیقه	بخش دوم درس شامل دیدگاه جامعه شناسان در مورد پزشکیه سازی و تقاضای القایی
۵ دقیقه	جمع بندی و نتیجه گیری
۵ دقیقه	سوال شفاهی از دانشجویان
روش ارزشیابی (در صورت نیاز): سوال شفاهی از دانشجویان	

جلسه پنجم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

- ✓ دلائل توجه به رویکردهای اجتماعی پزشکی در جامعه شناسی پزشکی را نام برده و توضیح دهد.
- ✓ معایب تشخیص بیماری در پزشکی مدرن را از دیدگاه جامعه شناسی توضیح دهد.
- ✓ دو رویکرد اصلی در جامعه شناسی پزشکی به سلامت را نام برده و مدل های مختلف آن را توضیح دهد..
- ✓ اصول و فرضیات رویکردهای جامعه شناسی به سلامت را توضیح دهد.
- ✓ مفهوم حمایت اجتماعی را توضیح دهد و ابعاد آن را نام ببرد.
- ✓ ساز و کارهای اثرگذار حمایت اجتماعی بر رفتار سلامتی را نام برده و توضیح دهد.

✓

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۱۰ دقیقه	مقدمه
۳۵ دقیقه	بخش اول درس شامل گذر اپیدمیولوژیک بیماریها و سند ۲۰۲۵، اصول رویکرد اجتماعی پزشکی
۵ دقیقه	پرسش و پاسخ و استراحت
۳۵ دقیقه	بخش دوم درس شامل رویکرد های مختلف اجتماعی پزشکی ، تشابه و تفاوت مدلها و نظریه حمایت اجتماعی و اصول آن
۵ دقیقه	جمع بندی و نتیجه گیری
۵ دقیقه	سوال شفاهی از دانشجویان
روش ارزشیابی (در صورت نیاز): سوال شفاهی از دانشجویان	

دانشکده بهداشت
دفتر توسعه آموزش
طرح درس (Lesson Plan)

جلسه ششم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

- ✓ رفتار سلامت را تعریف و عوامل موثر بر آن را توضیح دهد.
- ✓ سبک زندگی را تعریف و مولفه های آن را توضیح دهد.
- ✓ پایبندی به توصیه های پزشکی را تعریف و عوامل تعیین کننده آن را نام ببرد.
- ✓ روش های سنجش پایبندی به توصیه های پزشکی را نام برده ، معایب و مزایای هر روش را توضیح دهد.
- ✓ مزایای استفاده از مدل ها در بررسی رفتار سلامت را نام ببرد.
- ✓ مدل باور بهداشتی و نظریه اجتماعی را تعریف و سازه های آن را نام ببرد.

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۱۰ دقیقه	مقدمه
۳۵ دقیقه	بخش اول درس شامل تعریف رفتار سلامت، عوامل موثر بر آن و توضیح تبعیت از درمان به عنوان یک رفتار سلامتی
۵ دقیقه	پرسش و پاسخ و استراحت
۳۵ دقیقه	بخش دوم درس شامل مدلها در رفتار سلامت، تفاوت و تشابه مدلها، توضیح دو مدل رفتار سلامت
۵ دقیقه	جمع بندی و نتیجه گیری
۵ دقیقه	سوال شفاهی از دانشجویان
روش ارزشیابی (در صورت نیاز):	
سوال شفاهی از دانشجویان	

جلسه هفتم

دانشکده بهداشت

دفتر توسعه آموزش

طرح درس (Lesson Plan)

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که:

- ✓ پارادایم ، نظریه و فرضیه را تعریف و تفاوت آنها را بیان کند.
- ✓ دلائل پیدایش نظریه های جامعه شناسی را بیان کند
- ✓ فواید نظریه های جامعه شناسی را نام ببرد
- ✓ پارادایم واقعیت اجتماعی و پارادایم تعریف اجتماعی را توضیح دهد.
- ✓ نظریه های کلان در زمینه جامعه شناسی را نام برده و اصول کلی آن ها را توضیح دهد.

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۱۰ دقیقه	مقدمه
۳۵ دقیقه	بخش اول درس شامل- تعریف اصطلاحات، مفهوم و دلائل پیدایش نظریه جامعه شناسی ، نظریه های جامعه شناسی و طبقه بندی آنها
۵دقیقه	پرسش و پاسخ و استراحت
۳۵ دقیقه	بخش دوم درس شامل- نظریه های کلان جامعه شناسی پزشکی مطرح و اصول کلی آن ها
۵ دقیقه	جمع بندی و نتیجه گیری
۵ دقیقه	سوال شفاهی از دانشجویان
روش ارزشیابی (در صورت نیاز):	
سوال شفاهی از دانشجویان	

جلسه هشتم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

- ✓ نظریه های کلان در زمینه جامعه شناسی پزشکی را نام برده و اصول کلی آن ها را توضیح دهد.
- ✓ اصول کلی نظریه کارکردگرایی را بیان کند.
- ✓ بیماری را از دیدگاه کارکردگرایی تعریف کند.
- ✓ پیامدهای بیماری را از دیدگاه کارکردگرایی توضیح دهد.

دانشکده بهداشت

دفتر توسعه آموزش

طرح درس (Lesson Plan)

- ✓ نقش بیمار را توضیح داده و اصول آن را نام ببرد.
- ✓ مزایا و معایب نقش بیمار از دیدگاه جامعه شناسان را توضیح دهد.

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۱۰ دقیقه	مقدمه
۳۵ دقیقه	بخش اول درس شامل تاریخچه و کلیات نظریه کارکردگرایی و نظرات دانشمندان مطرح در این زمینه
۵ دقیقه	پرسش و پاسخ و استراحت
۳۵ دقیقه	بخش دوم درس شامل پیامد بیماری از دیدگاه کارکردگرایی، نقش بیمار، معایب و مزایای آن
۵ دقیقه	جمع بندی و نتیجه گیری
۵ دقیقه	سوال شفاهی از دانشجویان
روش ارزشیابی (در صورت نیاز): سوال شفاهی از دانشجویان	

جلسه نهم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

- ✓ اصول کلی نظریه انتقادی را توضیح دهد.
- ✓ از دیدگاه هابرماس گفتمان نابرابری سلامت را تحلیل کند.
- ✓ کنش را تعریف و انواع کنش را نام برده و تفاوت آنها را بیان کند.
- ✓ عوامل موثر بر تحریف ارتباط موثر را توضیح دهد.
- ✓ چگونگی تاثیر پزشکی مدرن بر انحراف رابطه بیمار و پزشک را توضیح دهد.
- ✓ تقاضای القای را بر اساس ارتباط تحریف شده توضیح دهد.

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۱۰ دقیقه	مقدمه

دانشکده بهداشت

دفتر توسعه آموزش

طرح درس (Lesson Plan)

۳۵ دقیقه	بخش اول درس شامل تحلیل گفتمان در نظریه انتقادی، مفهوم حوزه عمومی از دیدگاه هابرماس، مفهوم کنش و انواع آن
۵ دقیقه	پرسش و پاسخ و استراحت
۳۵ دقیقه	بخش دوم درس شامل مفهوم ارتباط تحریف شده، چگونگی شکل گیری آن در حوزه سلامت و ارتباط آن با تقاضای القایی
۵ دقیقه	جمع بندی و نتیجه گیری
۵ دقیقه	سوال شفاهی از دانشجویان
روش ارزشیابی (در صورت نیاز): سوال شفاهی از دانشجویان	

جلسه دهم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

- ✓ نظرات فوکو در زمینه تاریخچه پزشکی و روان پزشکی را توضیح دهد.
- ✓ زبان، نگاه و فضای پزشکی مدرن را از دیدگاه فوکو تحلیل کند.
- ✓ هنجارسازی قدرت از طریق گفتمان پزشکی را توضیح دهد
- ✓ رابطه پزشک و بیمار را در سه دوره ماقبل مدرن، دوران مدرن و پزشکی کالبد شکافی بیان کند
- ✓ بر اساس دیدگاه فوکو نقش نظام سرمایه داری در ایجاد بیماری را توضیح دهد.

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۱۰ دقیقه	مقدمه
۳۵ دقیقه	بخش اول درس تاریخچه پزشکی مدرن و روانپزشکی، فضا، نگاه و زبان در پزشکی مدرن
۵ دقیقه	پرسش و پاسخ و استراحت
۳۵ دقیقه	بخش دوم درس شامل هنجارسازی قدرت، خصوصیات رابطه پزشک و بیمار از دیدگاه انتقادی و تاثیر گفتمان نابرابر بر بیماری
۵ دقیقه	جمع بندی و نتیجه گیری
۵ دقیقه	سوال شفاهی از دانشجویان

دانشکده بهداشت

دفتر توسعه آموزش

طرح درس (Lesson Plan)

روش ارزشیابی (در صورت نیاز):

سوال شفاهی از دانشجویان

جلسه یازدهم

اهداف رفتاری:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود که :

- ✓ اصول کلی نظریه تفسیری در ارتباط با سلامت را توضیح دهد
- ✓ تبیین نظریه نقش و نقش اجتماعی بیمار .
- ✓ مفهوم استیگما از دیدگاه هافمن را بیان و انواع استیگما را از دیدگاه تفسیری نام برده و توضیح دهد..
- ✓ بیماری مزمن را از سه دیدگاه کارکردگرایی ، انتقادی و تفسیری بیان کند.

جدول زمان بندی ارائه محتوای آموزشی در این جلسه	
مدت زمان (دقیقه)	رئوس مطالب
۱۰ دقیقه	مقدمه
۳۵ دقیقه	بخش اول درس شامل بیان اصول کلی دیدگاه تفسیری و تفاوت آن با دیدگاه انتقادی و کارکردگرایی، مفهوم خود اجتماعی
۵ دقیقه	پرسش و پاسخ و استراحت
۳۵ دقیقه	بخش دوم درس شامل مفهوم استیگما و انواع آن از دیدگاه هافمن، تفسیر بیماری از دیدگاه سه نظریه
۵ دقیقه	جمع بندی و نتیجه گیری
۵ دقیقه	سوال شفاهی از دانشجویان
روش ارزشیابی (در صورت نیاز):	
سوال شفاهی از دانشجویان	